

Sygn. akt II CSK 456/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa "B." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
przeciwko Gminie Miastu P. reprezentowanej
przez Prezydenta Miasta P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2007 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 września 2005 r. oddalającego powództwo o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z działki powódki zajętej pod ulicę.

Z uzasadnienia wyroku wynika, że z dniem 1 stycznia 1999 r. powódka utraciła z mocy prawa na rzecz pozwanej własność położonej w P. działki nr 10/3, na której została wybudowana ulica W. w latach 1994-1995. Powódka uczestniczyła w budowie tej ulicy jako członek Społecznego Komitetu Budowy Drogi. Koszty budowy ulicy ponieśli Komitet i Miasto P. w częściach równych. Podejmowane przez Społeczny Komitet Budowy Drogi starania, aby Miasto P. wykupiło grunt zajęty pod budowę ulicy nie przyniosły rezultatu.

W 1997 r. przed Sądem Okręgowym w P. został wszczęty przez powódkę proces przeciwko Miastu P. o wydanie działki nr 10/3 bądź o zasądzenie 36 000 zł wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z tej działki od lipca 1996 r. do czerwca 1997 r. Proces, prowadzony pod sygnaturą [...], zakończył się ostatecznie oddaleniem powództwa.

W niniejszej sprawie powódka – po bezskutecznie ponawianych staraniach o wydanie działki nr 10/3 bądź o uzyskanie działki zamiennej – wniosła o zasądzenie 119 000 zł wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki zajętej pod ulicę za okres od lipca 1997 do listopada 1998 r (podstawę wyliczenia tej kwoty stanowiło miesięczne wynagrodzenie w wysokości 7000 zł). W toku procesu powództwo zostało rozszerzone o kwotę 15 577 zł za okres od lipca 1996 r do czerwca 1997 r. Kwotę tę stanowi różnica między wynagrodzeniem dochodzonym w sprawie [...] (36 000 zł), a należnym za ten okres według opinii biegłego (51 572 zł).

Sąd pierwszej instancji, wskazując na istniejącą w chwili rozpoznawania sprawy rozbieżność wykładni art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm., dalej: ustawa) dotyczącą kwestii, czy odszkodowanie przewidziane w tym przepisie wyłącza możliwość dochodzenia przez

dotychczasowych właścicieli wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości w okresie poprzedzającym utratę jej własności, opowiedział się za tym kierunkiem wykładni art. 73 ustawy, który nie wyłączał roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości przed dniem 1 stycznia 1999 r. Jednakże mimo tego powództwo oddalił. Uznał bowiem, że dochodzone w sprawie roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z działki, oparte na art. 230 w zw. z art. 224-225 k.c., jest nieuzasadnione, ponieważ pozwany nie był posiadaczem działki w rozumieniu art. 336 k.c.

W apelacji pozwany podniósł zarzuty kwestionujące to stanowisko Sądu pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny, nie rozważając tych zarzutów, oddalił apelację. Uznał bowiem, że o nieuwzględnieniu apelacji przesądza wyrok wydany w sprawie I C 1411/97, mający prejudycjalne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach, pełnomocnik pozwanej zarzucił naruszenie art. 73 ust. 1 ustawy w zw. z art. 230 w zw. z art. 224-226 k.c. w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji i w zw. z art. 1 Protokołu dodatkowego nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz obrazę art. 365 § 1 w zw. z art. 366 k.p.c. i art. 316 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c. Powołując się na te podstawy, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnicze znaczenie dla oceny zasadności skargi kasacyjnej na zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. polegający – zdaniem skarżącego – na błędnym uznaniu, że wyrok wydany w sprawie[...] ma prejudycjalne znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie.

Przepis art. 365 § 1 k.p.c. reguluje prawomocność materialną orzeczeń w aspekcie jej skutków pozytywnych. Z przepisu tego wynika, że prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i inne organy państwowe, a w wypadkach przewidzianych w ustawie także inne osoby. Unormowanie zawarte w przytoczonym przepisie – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94 (Biuletyn Sądu Najwyższego z 1994 r., nr 3) – ma gwarantować poszanowanie prawomocnego orzeczenia sądu,

regulującego stosunek prawny będący przedmiotem rozstrzygnięcia. Prawomocny wyrok, z punktu widzenia jego prejudycjalnego znaczenia w innej sprawie, swą mocą powoduje, że nie jest możliwe odmienne ocenienie i uregulowanie tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami.

W świetle powyższego – wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego – nie można prawomocnemu wyrokowi wydanemu w sprawie [...] przypisać prejudycjalnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu. Uszło bowiem uwagi Sądu odwoławczego, że oddalenie powództwa w sprawie [...] było rezultatem przyjęcia wykładni art. 73 ustawy, która w chwili rozpoznawania apelacji powódki była już nieaktualna. W myśl tej interpretacji przewidziane w art. 73 ustawy odszkodowanie dla właścicieli nieruchomości zajętych pod drogi publiczne, które z mocy prawa stały się z dniem 1 stycznia 1999 r. własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, wykluczało możliwość poszukiwania rekompensaty przez dotychczasowych właścicieli tych nieruchomości na podstawie innych przepisów prawa. Według natomiast podjętej na skutek rozbieżności w judykaturze dotyczących art. 73 ustawy uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2006 r., III CZP 19/06 (Biuletyn Sądu Najwyższego z 2006 r., nr 5) art. 73 ustawy, przewidujący odszkodowanie dla właścicieli nieruchomości zajętych pod drogi publiczne, które stały się z mocy prawa własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, nie wyłącza roszczenia tych osób o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Nie ulega wątpliwości, że przyjęta w przytoczonej uchwale wykładnia art. 73 ustawy w sposób zasadniczy zmieniła stan prawny. Przesądziła ona bowiem – w sposób praktycznie wiążący sądy – że treść normy prawnej zawartej w art. 73 ustawy nie daje podstaw do pozbawienia właścicieli nieruchomości zajętych pod budowę drogi publicznej roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z tej nieruchomości przed dniem utraty jej własności. W tej sytuacji wyrok wydany w sprawie [...] nie ma – ze względu na przedstawioną zmianę okoliczności – znaczenia prejudycjalnego w rozpoznawanej sprawie. Odmienne stanowisko

oznaczałoby zaaprobowanie wyroku opartego na zdezaktualizowanym stanie prawnym w chwili orzekania.

Z przedstawionych powodów zarzut naruszenia art. 365 § 1 i art. 316 k.p.c. należało uznać za uzasadniony. Trafny jest także zarzut naruszenia art. 73 ust. 1 ustawy przez błędną jego wykładnię. Rację ma bowiem skarżący, że zaskarżony wyrok został oparty na zdezaktualizowanej interpretacji tego przepisu, że przewidziane w nim odszkodowanie wyłącza roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z działki zajętej pod budowę drogi publicznej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).